

Türkiye'nin Orta Vadeli Programının (2006-2008) Değerlendirilmesi**Biol EFE**

Hükümet, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın temel ilkeleriyle uyum içinde hazırladığı 2006–2008 dönemini kapsayan bir Orta Vadeli Programını açıkladı.

Programın temel amacı; **Avrupa Birliğine üyelik yolunda, toplumun bütün kesimlerinin gözetildiği ve ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasının hızlandırıldığı bir ortamda, insanımızın yaşam kalitesini yükseltmek** olarak belirtiliyor.

Türkiye'nin ilk defa hazırladığı Orta Vadeli Program incelendiğinde, genel olarak dinamik, esnek ve tutarlı amaç ve öncelikler setine sahip olduğunu görüyoruz.

Gelecek üç yılda Hükümetin hangi konulara önem vereceğini gösteren bir belge olması nedeniyle Orta Vadeli Programın gerek kamu ve gerekse özel sektör kuruluşları tarafından iyi analiz edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Çünkü bu programın amaç ve öncelikleri; Bakanlık ve kurum bütçelerinin hazırlanmasında, idari ve yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesinde, kurumların karar alma ve uygulama süreçlerinde esas teşkil edecek.

Programın ekonomik ve sosyal kalkınma temel amacına hizmet etmek üzere öncelikli hedefleri;

- İstikrarlı bir ortamda sürdürülebilir büyümeyi sağlamak,
- Ekonomide rekabet gücünü artırmak,
- İnsan kaynaklarını geliştirmek,
- Sosyal içermeyi güçlendirmek,
- Bölgesel gelişmişlik farklarını azaltmak,
- Kamuda iyi yönetişimin yaygınlaştırmak,
- Fiziki alt yapıyı iyileştirmek,
- Sürdürülmekte olan yapısal reformları tamamlamak

olarak tespit edilmiş.

Programdaki **makro ekonomik politikalara** baktığımızda; sürdürülebilir büyüme, enflasyonun düşürülmesi, kamu kesimi borçlanma gereğinin dönem sonunda sınırlanması ve kamu borcunun milli gelire oranının düşürülmesi hedefleniyor.

Bize göre **programın en önemli bölümü; ekonomik büyüme ve istihdam artışının özel sektörden bekleniyor olmasıdır.** Kamu kesimine ise idari-yasal düzenlemeler ve altyapı harcamaları kanalıyla elverişli bir ortam yaratma görevi atfedilmiş.

Buna karşın; mal ve hizmet üretim ve ihracat artışının devam etmesi, ekonominin rekabet gücünün artırılması ve dış şoklara karşı direncin artırılması hususunda gerekli tedbirlerin alınacağı ifade ediliyor.

Kamu politikalarından kaynaklanan belirsizliklerin azaltılarak, işletmelerin öngörülebilir bir ortamda uzun vadeli planlamaya dayalı olarak çalışabilmeleri için elverişli ortamın hazırlanması hedefi de bizim yıllardır dile getirdiğimiz bir talebi oluşturuyor.

Gerçekten de; geçen yılki Türkiye Yatırım Danışma Konseyi Toplantısından bu yana gerçekleştirilen ilerlemeler; önümüzdeki üç yıl için de umut veriyor.

Türk girişimcisi dünyadaki rakipleriyle eşit koşullarda rekabet etme şansına sahip olursa, sözkonusu hedeflerin fazlasıyla gerçekleştirilebileceğine inanıyoruz.

Maliye Politikası mali disiplinin devam edeceğini, faiz oranlarının ve kamu borç stokunun milli gelire oranının düşeceğini ve faiz dışı fazla verme politikasının devam edeceğini öngörüyor.

Faiz dışı fazla hedefi; önümüzdeki üç yılda da sıkı istikrar politikalarının devam edeceğini gösteriyor. **Bu nedenle; düşük enflasyon ortamına alışmamızın gerektiği bu dönemde üyelerimizin kalite, verimlilik ve katma değeri yüksek marka ürünlere yönelmesi gerektiğini düşünüyoruz.**

Kamu kesiminde ücret ve aylıklar enflasyon oranında artırılabileceğini, özel sektörün ücretlendirme sistemini aynı yönde etkileyecek bir gelişme olarak değerlendiriyoruz.

Kamu yatırımlarında; etkinliğin artırılması, yatırımların öncelikli sosyal ihtiyaçları giderecek ve üretken faaliyetleri destekleyecek nitelikteki alt yapıya dönüştürülmesi esas alınıyor.

Kamu yatırımlarında öncelik verilecek sektörler; **eğitim, sağlık, teknolojik araştırma, ulaştırma, sulama, içme suyu ve e-Devlet** olarak belirlenmiş durumda. Kamu yatırımlarının bölgesel kalkınma ve bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasında etkili bir araç olarak kullanılması öngörülmüyor.

Kamu alt yapı yatırımlarında özel sektör katılımını artırıcı modeller geliştirilecek olması; önümüzdeki dönemde inşaat başta olmak üzere pek çok sektörün harekete geçmesine neden olabilecektir.

Programda; kamu yatırım teklif ve kararlarının, sağlıklı sorun analizlerini içeren sektör çalışmalarına ve nitelikli yapılabirlik etüd ve analizlerine dayandırılacağı açıklanıyor. Bu; gerek kamu gerekse özel sektör yatırımlarında “olmazsa, olmaz bir koşul”.

Özel sektörde sağlıklı fizibilite raporlarına dayanmayan bir yatırım yapıldığında bunun bedelini girişimci iflas ederek öder, ama kamuda bunun bedeli bizlerin ve halkın ödediği vergilerden kesiliyor. Geçmişte; özellikle kamu yatırımları “bilimsel esaslardan” ziyade “politika”ya dayandığı için bu ilke uygulanmadı, umarız bundan sonra uygulanır.

Vergi politikası; kayıt dışı ekonomiyi azaltıcı ve aynı zamanda makroekonomik politikalarla uyumlu, etkin ve basit bir vergilendirme sistemini hedefliyor.

Ülkemizde yerli ve yabancı yatırımcıların en fazla şikayet ettikleri konuların başında vergi politikalarındaki istikrarsızlık gelmektedir.

Hükümetin; vergi politikasında istikrarın sağlanması ve vergi mevzuatının sadeleştirilmesi hedefleri uygulandığı takdirde iş dünyası için son derece yararlı olacaktır. Nitekim; Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV)’nde 2007’de yılında indirim yapılacağına açıklanmasını mali aracılık sektörü açısından önemli bir gelişme olarak değerlendiriyoruz.

Kamu maliyesindeki gelişmeler de dikkate alınarak, kurumlar vergisinde oran indirimine 2006 ve 2007 yıllarında da devam edileceğinin ifade edilmesi yıllık 5 milyar \$ yabancı yatırım bekleyen Türkiye'nin yabancı yatırımcılar için önemli bir yatırım bölgesi haline gelmesine neden olabilir.

Genelde vergi oranlarının indirilmesi ve verginin tabana yayılması suretiyle kayıtdışı ekonominin önlenmesinin ülkemizin orta ve uzun vadeli hedefleri açısından son derece yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Programa göre; hükümet 2006 yılından itibaren **fiyat istikrarı** hedefinin güvenilirliğini perçinlemek üzere açık enflasyon hedeflemesine geçecek.

2006 yılından itibaren faiz ve enflasyonu kontrol altında tutmaya çalışacak ve dövizde de müdahalelerle gözdağı verecek olan Merkez Bankası'nın işi daha da zor olacak gibi görünüyor. Bu nedenle; Hükümetin ve Merkez Bankası başta olmak üzere para ve maliye politikasıyla ilgili kamu kurumlarının çok daha dikkatli adımlar atması gerekiyor.

Nitekim; 57. Hükümet döneminde yarıda kalan enflasyon hedeflemesi politikasının üzerinden çok geçmedi.

Biz;

- **Geçmişte yaşananlardan özellikle Merkez Bankası'nın gerekli dersleri çıkardığı,**
- **Mevcut siyasi ve ekonomik ortamın da açık enflasyon hedeflemesine destek vereceği ve başarılı sonuçlar elde edilebileceği**

kanaatindeyiz.

Ödemeler dengesi politikası; temel olarak cari açığın sürdürülebilirliğini sağlamayı ve sağlam kaynaklarla finanse etmeyi hedefliyor.

İhracatta; kaliteli ve katma değeri yüksek ürünleri öne çıkarılması, yeterli ve etkin destek mekanizmalarının geliştirilmesi öngörülüyor. Sanayide Ar-Ge faaliyetlerinin yaygınlaştırılması sağlanarak özellikle yüksek teknoloji ara girdilerin yurt içinde üretilmesinin desteklenmesine yönelik çalışmalar başlatılması planlanıyor.

Yüksek teknoloji ara girdilerin ülkemizde üretilmesi son derece çarpıcı bir hedef olmakla birlikte, gerçekleştirilmesi zor ve uzun bir süreci gerektirmektedir.

Çünkü bu sadece verilecek teşviklerle değil, aynı zamanda güçlü bir kurumsal ve fiziki altyapı, teknolojik bilgi birikimi ve ar-ge kültürü ile sağlanabilecektir.

Bu hedef gerçekleştirildiğinde; ülkemizin gelişmiş ülkeler liginde olacağını ve hatta cari açık diye bir probleminin kalmayacağını düşünüyoruz.

Program dönemi hedef ve göstergelerini incelediğimizde; en başta ortalama yüzde 5'lik büyümenin hedeflendiğini görüyoruz. Bu hedef gerçekleştiğinde; Türkiye 2002-2008 döneminde 7 yıl üst üste pozitif büyüme sağlamış olacaktır.

Program döneminde;

- 1,6 milyon istihdam,
- 9 milyar \$ özelleştirme geliri,
- Yıllık 5 milyar \$ yabancı yatırım girişi bekleniyor.

Ayrıca 2005 yılı tahminleri ile 2008 dönemi hedefleri karşılaştırıldığında;

- Yüzde 4,1 olan kamu açığı/GSYİH oranının yüzde 0,1'e,
- Ortalama yatırım tamamlama süresinin 6,6 yıldan 5 yıla düşürülmesi,
- Kamu brüt borç stokunun yüzde 71,5'lardan yüzde 63,5'a indirilmesi
- İhracatın yıllık yüzde 12,2 artarak 106 milyar \$'a ulaşması,
- İthalatın yıllık 9,3 oranında artarak 147 milyar \$'a ulaşması,
- Enflasyonun yüzde 2008 yılında yüzde 4'ler düzeyine indirilmesi hedefleniyor.

Bu hedefler içinde; yüzde 12,2 oranında artan ihracata karşın ithalat artış hızının yüzde 9,3'de kalması tereddüt uyandırıyor.

Çünkü, ülkemiz sanayi ve ihracat malları üretiminde büyük ölçüde ithal ara malı kullanıldığı dikkate alınırsa, 41 milyar \$'lık dış ticaret açığının daha fazla olabileceği kanaatindeyiz.

Program döneminin gelişme eksenleri çerçevesinde üyelerimiz için önemli gördüğümüz hususlar aşağıda özetlenmiştir:

- İş dünyasının talep ettiği nitelikteki işgücünün yetiştirilmesi amacıyla eğitim ile işgücü piyasası arasındaki işbirliğini güçlendirecek mekanizmalar oluşturulacaktır.
- Girişimcilik eğitimi etkin ve yaygın olarak sağlanacak, istihdam garantili programlar yaygınlaştırılacak, mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin etkin ve yaygın sunumu sağlanacaktır.
- Finansal araçlar çeşitlendirilerek, işletme ve girişimcilerin uygun koşullarla finansman imkânlarına erişimi kolaylaştırılacaktır.

- İş ve yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik olarak bürokrasinin azaltılması ve işlemlerin hızlandırılması konusundaki çalışmalar sonuçlandırılacaktır.
- Başta enerji olmak üzere girdi maliyetleri düşürülecek; istihdam üzerindeki vergi ve sosyal güvenlik prim yükü sosyal güvenliğin aktüeryal dengeleri gözetilerek azaltılacak; işgücü maliyetlerini artırmak suretiyle kayıt dışılığı teşvik eden diğer yükümlülükler gözden geçirilecek; yeni mevzuat düzenlemelerinin işletmelerin ve sektörlerin rekabet gücü üzerindeki etkileri dikkate alınacaktır.
- AB müktesebatıyla uyumlu, bölgesel ve sektörel öncelikleri dikkate alan etkin bir devlet yardımları sistemi oluşturulacaktır.
- Üniversite-sanayi işbirliği geliştirilecek, üniversitelerin Ar-Ge faaliyetlerinin piyasa talebi doğrultusunda yönlendirilmesi ve artırılması sağlanacaktır.
- Savunma sanayii için geliştirilen teknolojilerin diğer sektörlerle, üniversitelere, araştırma kuruluşlarına ve KOBİ'lere aktarılması sağlanacaktır.
- Savunma, havacılık, makine, kimya, elektronik ve yazılım ile biyoteknoloji gibi bilgi ve teknoloji yoğun sanayilerin ağırlığı artırılabilecektir.
- Tekstil ve giyim dışı ticaretinde uzun yıllardan beri sürdürülen miktar kısıtlamalarının 2005 yılı başından itibaren kaldırılmasının olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik tedbirler alınacaktır.
- Turizmin yoğun olarak geliştiği yörelerin yakınlarında yer alan kentlerin alt yapı eksiklikleri öncelikle giderilecektir.

Türkiye’de ilk defa hazırlanan Orta Vadeli Programın genel olarak iş dünyasının taleplerini dikkate aldığını ve önemli bir başlangıç noktası teşkil ettiğini görüyoruz.

Üyelerimizin içinde bulunduğumuz makro ekonomik ortamı sağlıklı şekilde değerlendirmelerinde, yatırım ve bütçeleme çalışmalarında Orta Vadeli Programın önemli bir referans teşkil edeceğini düşünüyoruz.